

Organisatie en beheer van de statutaire opdrachten van het Waals Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek

Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd naar de organisatie van het Waals Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (*Craw*), het beheer van de transversale activiteiten van het centrum en de aansturing van zijn onderzoeksactiviteiten.

Het centrum is een instelling van openbaar nut die als opdracht heeft de regering bij te staan bij de omschrijving en de implementering van een geïntegreerd en overlegd beleid inzake landbouwkundig onderzoek. Het is het geprivilegieerd instrument van de regering met als doelstelling te zorgen voor wetenschappelijke, economische en maatschappelijke vooruitgang in de landbouwsector en een effectieve aanwezigheid van het Waals Gewest op nationaal en internationaal niveau inzake landbouwexpertise te waarborgen. Het kreeg een nog grotere rol door het Waalse Landbouwwetboek, dat van het centrum het hart maakt van onderzoeksvalorisatie en regeling van partnerschappen.

Het centrum beschikt over drie financieringsbronnen om zijn opdrachten te vervullen, namelijk de gewestelijke begroting voor de jaarlijkse dotatie en de investeringssubsidies, de ontvangsten afkomstig van zijn vermogen en de financiële participatie van de privé- en publieke partners voor de implementatie van projecten inzake landbouwkundig onderzoek. Het centrum heeft in de periode 2010 tot 2015 globaal een financiering van 194.525.697,01 euro ontvangen. In augustus 2015 stelde het 389 personeelsleden tewerk.

Het Rekenhof stelde belangrijke organisatorische problemen vast sedert de regionalisering van de instelling: aanwervingsmoeilijkheden, een gebrek aan formalisering van de procedures en aan een gestructureerde en veralgemeende interne controle.

Structuur en organisatie

Het centrum is sedert 2010 onderverdeeld in vijf departementen, waarvan vier onderzoeksdepartementen en één departement voor de centrale diensten. Die nieuwe structuur is echter nog niet volledig geïmplementeerd bij gebrek aan geschikt personeel. In deze toestand heeft het centrum het moeilijk om zijn transversale activiteiten te centraliseren.

Zo zijn bepaalde betrekkingen inzake human resources al verschillende jaren niet ingevuld, waaronder essentiële functies zoals die van hoofdrekenplichtige en beheercontroleur. Doordat de directie- en staffuncties grotendeels vacant zijn, worden functies gecumuleerd en vaste betrekkingen ad interim toegewezen, wat inzonderheid nadelig is voor de kwaliteit van de interne controle. In feite werkt het centrum met een organieke formatie van 2008. De tekortkomingen inzake interne controle maken de invulling van de directie- en staffuncties des te noodzakelijker.

Het Rekenhof beveelt aan maatregelen te nemen om er vaste personeelsleden voor te benoemen. De recente aanwijzing van een directeur-generaal moet via zijn bestuursovereenkomst leiden tot een brainstorming over de organisatie van het centrum en over het personeel dat het nodig heeft om zijn doelstellingen te halen. De tenuitvoerlegging van de bepalingen van het decreet WBFin zou moeten leiden tot een structurele organisatie van de interne controle.

Beheer van de transversale activiteiten

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat er bij de tenuitvoerlegging van de transversale activiteiten van het centrum geen algemene fysieke inventaris is en dat er ook geen gecentraliseerde informatie is over de voorraden dierlijke of plantaardige producten die de onderzoeksactiviteiten genereren en die de eenheden doorverkopen. Het patrimonium wordt bijgevolg niet correct beschermd tegen de risico's op verlies of diefstal.

Na de audit van het Rekenhof in 2013 en de inwerkingtreding van de nieuwe overheidsopdrachtenregelgeving is het *Craw* gestart met het ontwerp en de implementering van internecontrolemaatregelen om zijn aankoopproces te omkaderen, wat heeft geleid tot goede praktijken en tot het opstellen van verschillende modeldocumenten. De recente analyse van zijn overheidsopdrachten heeft echter de voornaamste eerdere bevindingen bevestigd: risico op versnippering en beperking van de mededinging en controletekortkomingen bij de uitvoering van de opdrachten.

Aansturing van de onderzoeksactiviteiten

Wat betreft de strategische doelstellingen inzake landbouwkundig onderzoek in het Waals Gewest heeft het Rekenhof vastgesteld dat de beleidsdoelstellingen van de regering vaag en niet becijferd zijn. Het wetenschappelijk orgaan voor begeleiding en evaluatie kan bovendien sedert 2013 niet meer vergaderen. Bijgevolg stelt het centrum het driejaarlijkse ontwerp van programma op, in tegenstelling tot wat de regelgeving voorschrijft. Er is dus geen enkele waarborg dat het programma inzake landbouwkundig onderzoek strookt met de beleidsdoelstellingen van de Waalse regering.

Het programma en het activiteitenverslag zijn overigens niet transparant, want alle acties worden erin opgenomen zonder precisering van hun financieringsbronnen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen openbare en privéactiviteiten van het centrum. Er kan dus niet worden geëvalueerd hoe efficiënt het overheidsoptreden is.

Het Rekenhof is van oordeel dat de tenuitvoerlegging van de bepalingen van het Waalse Landbouwwetboek in verband met het onderzoek en het opstellen van de uitvoeringsbesluiten ervan, de gelegenheid vormt om de gegevens in het driejaarlijkse onderzoeksplan en in het activiteitenverslag te verduidelijken, om precies te bepalen wat er wordt gedaan, met welke middelen en met welk doel.

Qua financieel beheer heeft het centrum een groot overschot, dat wordt veroorzaakt door de onderbenutting van de begrotingskredieten, voornamelijk inzake personeel en werkzaamheden. Het Rekenhof heeft inzonderheid gewezen op de ontstentenis van een investeringsprogramma voor de uitvoering van werken in de verschillende exploitatiesites van het centrum. De jaarlijkse dotatie (werkings- en investeringskosten) en de aanvullende subsidies (via overeenkomsten bekomen van het gewest) vertegenwoordigen 69 % van de financiële middelen van het centrum. De gewestelijke financiering ligt dus aan de oorsprong van de jaarlijkse geboekte thesaurieoverschotten.

De eerste vastbenoemde directeur-generaal werd in maart 2016 aangewezen. Het centrum werd in 2003 geregionaliseerd. De directeur-generaal heeft als nieuwe mandataris de strategie die hij zowel operationeel (driejaarlijkse onderzoeksplan) als functioneel (menselijke en materiële middelen) wil volgen voor het beheer van het centrum voorgesteld aan het Waals Parlement. Hij heeft eveneens zijn actieplan toegelicht om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van het Rekenhof in verband met de controles van de rekeningen 2007, 2008 en 2009. Alle verbintenissen die werden aangegaan, zullen voor de tenuitvoerlegging van die strategie eveneens rekening moeten houden met de vaststellingen en aanbevelingen van deze audit.

Antwoord van de minister

De minister van Landbouw, Natuur, Landelijkheid, Toerisme, Sport en Sportinfrastructuur kondigt aan dat hij het centrum instructies zal geven om het actieplan voor de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof bij te werken, teneinde alle in het onderhavige verslag

aangehaalde thema's erin op te nemen. Bovendien zal dat geactualiseerde actieplan in een volgende vergadering van de Task-Force waarvoor het Rekenhof zal worden uitgenodigd, worden voorgesteld.

De minister heeft eveneens gepreciseerd dat de regering in december 2016 de procedure heeft goedgekeurd voor de uittekening van het driejaarlijkse plan voor landbouwkundig onderzoek 2017-2019, evenals het strategisch en operationeel plan voor het landbouwkundig onderzoek in het Waals Gewest. Het centrum zal voortaan onderzoek uitvoeren dat binnen dat welomlijnde kader valt.